

Г. Б. 6
360

БР. 2. ИЗДАЊЕ ДРУШТВА „ТРЕЗВНОСТИ“ БР. 1. Ј. О. Б. Т. Н.

ГУТ-ТЕМПЛЕРСКИ РЕД

У СРБИЈИ

И ЊЕГОВ ДОСАДАШЊИ РАД
НА СУЗБИЈАЊУ АЛКОХОЛИЗМА

—
== ДРУГО ИЗДАЊЕ ==

БЕОГРАД 1908.

ШТАМПАРИЈА Д. ДИМИТРИЈЕВИЋА, ИВАН-БЕГОВА УЛ. БР. 1

ЦЕНА 0.20 ДИН.

0

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

1950

1951

1952

1953

1954

1955

1956

1957

1958

1959

1960

1961

1962

1963

1964

1965

1966

1967

1968

1969

ID = 1333 20967

Г. б. б
360

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И Б. 45368

БР. 2. ИЗДАЊЕ ДРУШТВА „ТРЕЗВЕНОСТИ“ БР. 1. Ј. О. Б. Т. Н.

Лука Ћеловић
БЕОГРАД

Luka Celović
BEOGRAD

ГУТ-ТЕМПЛЕРСКИ РЕД

У СРБИЈИ

И ЊЕГОВ ДОСАДАШЊИ РАД
НА СУЗБИЈАЊУ АЛКОХОЛИЗМА

== ДРУГО ИЗДАЊЕ ==

БЕОГРАД 1908.

ШТАМПАРИЈА Д. ДИМИТРИЈЕВИЋА, ИВАН-БЕГОВА УЛ. БР. 1

ЦЕНА 0.20 ДИН.

I. Алкохолно питање

Борба против алкохолизма (пијанства и употребе алкохолних пића) постојала је још и у најстарија времена.

Оснивачи вера и друштвени реформатори увиђали су како штетно утиче алкохолизам на људе и многи су и у сâме основе религије уносили прописе умерености или потпуне уздржљивости од алкохолних пића. Ово последње најбоље се огледа у Мухамедовим верским прописима.

И други велики мислиоци и сâми су се потпуно уздржавали од сваког алкохолног пића а о алкохолизму су се најоштрије изражавали (Буда).

Али, ма да је алкохол и алкохолизам стар као и људска култура, није ипак у старија времена био тако опасан, нити је био постао општим злом као што је то данас.

Узрока томе има више.

У старија времена била су позната само слабија алкохолна пића (пиво и вино). Пића су у опште била ређа и скупља и није их могао свако набавити. Тек кад се развила индустрија пића, нарочито фабриковање ракије и пива, кад су пића и појевтинила и постала приступачна свакоме, кад су почели пити редовно и свакодневно не само људи већ и жене и деца, онда се јавља алкохолизам у овоме опасном облику који имамо данас, и који прети, ако и даље буде у истој размери напредовао, да уназади културу и да људе телесно и морално упропасти.

Као природан отпор наглом ширењу алкохолизма јавља се почетком прошлога века врло енергичан и успешан покрет прво у Америци, а половином деветнаестог века преноси се тај покрет и у Европу нарочито у северне европске државе и у Енглеску. Видног успеха доиста и видимо највише у тим земљама. Та борба против алкохолизма на пример учинила је да је Шведска данас једна од најтрезвенијих земаља, ма да је пре пола века била земља пијаница.

Код нас као и у нашем суседству борба противу алкохолизма је још врло скорашња.

До скоро она није била ни по имену позната. А исто

тако није било познато ни право стање ствари. Има и данас врло много, на жалост и интелигетних људи, који живе у убеђењу да код нас и нема алкохолизма, па да нема ни потребе да се против њега боримо. Да оставимо на страну најгоре случајеве, а и такви се на жалост у последње време све чешће јављају, где се у пићу чине разни злочини, или где услед силног пијења наступа напрасна смрт, и да видимо како ми стојимо са потрошњом алкохолних пића, што нам најбољу слику може дати о алкохолизму код нас, а поредећи је са становништвом других народа биће врло поучно да видимо да смо у томе измакли од многих и многих народа.

Статистика, којом ми располажемо и која је непотпуна показује свакако много ниже бројеве но што је у ствари, гласи овако:

пива	се попије	10,000.000 лит.	у вредности	4,000.000 дин.
вина	„	26,000.000	„	17,680.000
ракије	„	50,000.000	„	27,500.000
свега пића		86,000.000	„	49,180.000

Сам Београд попије данас око 4,000.000 динара разна пића.

Кад се прорачуна потрошња пића у чистом алкохолу и кад се рачуна да у пиву има 4%, у вину 10% а у ракији 30%, онда долази са главе на главу 8 лит. чистог алкохола годишње.

Према једној новијој статистици на исти начин прорачуната потрошња алкохола у разним државама износи:

у Француској	15.87 литара
„ Белгији	12.58
„ Шпанији	12.05
„ Данској	10.87
„ Швајцарској	10.73
„ Италији	10.30
„ Португалији	10.10
„ Немачкој	9.95
„ Румунији	9.74
„ Енглеској	8.17
„ Србији	8.00
„ Аустрији	7.99
„ Холандији	6.30
„ Сев.-Амер.-Држ.	5.71
„ Русији	5.71
„ Шведској	4.43
„ Норвешкој	2.60
„ Финској	1.87

И ови бројеви, а и мало боље познавање навика пијења нашег и сеоског и варошког света, најбоље нам доказују да алкохолизма код нас има, и да се треба против њега борити.

Организован покрет против алкохола јавио се код нас пре осам година кад је основано прво „Друштво за сузбијање алкохолних пића“. Ово друштво, у Српству прво, имало је за задатак да у првом реду популарише идеју о сузбијању алкохолизма, да да најосновнија обавештења широј маси и да заинтересује и прибере растурене и неорганизоване борце. За шест година свога живота оно је то доиста и успело. Поред јавних предавања које је приређивало и поред многих написа и брошура издавало је и лист, „Трезвеност“ две године и, што је најважније, створило је код нас земљиште за приступање једној много чвршћој и јачој организацији, која је распрострањена у целом свету и свуда се најуспешније бори против алкохолизма, а то је организација *Гут-темплерског реда*. (Ред добрих храмовника). Овај ред или организација основан је пре педесет година у Америци и до данас без прекида постоји не само у земљи где је први пут основан, већ се раширио као међународна организација у целом свету.

С почетка је ово удружење имало и религијозни карактер и извесне церемонијале — обреде.

Прешавши у Европу, један део удружења или ложа потпуно је напустио сваку верску одлику и остао чисто, хумано и морално друштво, коме је циљ да се бори против алкохолизма.

У Америци и Енглеској као и код протестантских народа постоји још тај стари гут-темплерски ред са верским обредима. На против у другим државама, нарочито других вера, превлађује или је искључиво основан „*неутрални гут-темплерски ред*“ без икаквих верских обележја. Томе неутралном реду и ми смо приступили и реорганизовали „Друштво за сузбијање алкохолних пића“ у друштво „*Трезвеност бр. 1*“ *неутралног гут-темплерског реда*. 28—1—1907. год у Београду.

Гут-темплерски ред броји данас преко милијон активних чланова у свим земљама и код свију народа, поред још многих других сличних друштава антиалкохолистичких од којих је он један од најстаријих и најактивнијих. Осим ове кратке историје изнећемо још његов циљ, начела и организацију.

II. Циљ

Нама није никако циљ да уништимо винограде и шљиваке и ако проповедамо потпуну уздржљивост од алкохолних пића.

Из тога племенитог воћа дају се справити одлична храна и здрави напитци као што се то већ увелико ради, и не мора се искључиво употребљавати на справљање отрова — алкохола. Од шљива се да справљати пекмез — изврсна и укусна храна; шљиве се дају сушити и као такве такођер су добра храна. Ракија (50,000.000 лит.), сва се попије у земљи оставивши сваке године за собом више пустоши него једна изгубљена битка или гладна година.

Од грожђа и од другог воћа, осим тога што се једе сирово и суво, да се справљати напиток, који не садржи алкохола, и који по укусу и мирису ни мало не уступа преврелом вину, с том само разликом да је по здравље потпуно нешкодљив и уз то још храњив. Индустрија ових напитака је истина још у почетку али сваким даном узима све већег обима, у колико тражња постаје већа. Исто тако не тежимо ми укидању гостионица већ њиховој реформи. Јавни локали треба да буду места где ће људи наћи задовољења, а не места где ће своје здравље тровати.

Примером и свима допуштеним мерама боримо се ми против једне штетне навике и обичаја који се у томе састоји да се у тело унесе алкохол — један отров (тзв. наркотични — опијајући отров) који брже или лакше разорава дух и тело, да би се створило тренутно задовољство и заборавиле бриге и невоље које већином сам алкохол производи.

Ми почињемо ову борбу јер видимо да људски род дегенерише, злочинства и душевне болести се множе све више. Добри обичаји и морал се изопачују, деца све слабија на свет долазе, а све то једним добрим дѐлом услед употребе алкохола.

Науком је доказано (Kraepelin, Smith, Fürer, Laitinen, Stewart) да и најмање количине, које се обично употребљавају, утичу штетно на наше душевне радње. Необорива факта нам тачно казују да употреба алкохолних пића води неминовно злоупотреби. Томе је узрок сама природа дејства алкохола, који, кочећи наше умне способности и нашу вољу, чини да смо све мање уздржљиви према њему и спречава нас да увидимо опасност у коју срљамо.

Осим тога цела садања уредба друштвена нагони нас на пијење. Сва задовољства, дружевност и интереси оних који алкохол праве и продају иду на то да се увек и у свакој прилици пије. Неумереној употреби узрок је увек умерена употреба. А сви они, који мисле да га умерено пију и не знајући и не хотећи наводе оне слабије и страсније на прегоњење, јер држе да ће и они бити довољно јаки да остану релативно умерени. Многи веле: у свему се може бити неумерен, па и у најпотребнијим стварима. Овој замерци не може овде бити места јер је алкохол отров и његова употреба као таква је у опште злоупотреба.

У осталом услед неумерености у другим стварима не наступа никад помућење душевног стања, те то сваки лако може увидети и за времена поправити.

Циљ је *реда* дакле да се употреба алкохолних пића постепено изобичаји и да се сведе само на употребу у медицини, као што се употребљавају и друга њему сродна наркотична тела, и на употребу у индустрији.

Ово, чему ми тежимо, једна је социјална реформа. Истина има још пуно социјалних рефорама за које се треба борити. Али за сваку борбу потребан је јак и здрав ум. Зато морамо на првом месту од нашег мозга отклонити све што га слаби и разорава, а то је алкохол. Тек са здравим и непомућеним умом моћи ћемо извршити и друге велике социјалне реформе. Свака реформа мора бити морална ако се хоће да буде дугог века. Гут-темплерски ред оснива се на јакој моралној основи: на љубави према ближњем и испуњавању своје дужности. Он захтева од својих чланова да верно одржавају свој завет, да раде на ствари Трезвености и да буду пример у испуњавању своје дужности у сваком погледу. Ред се стара да у својих чланова подигне на што већи ступањ њихове душевне и моралне особине. Да би оба пола подједнако придобио за своје циљеве ред изједначава у дужностима и правима човека и жену.

За тим тежи да омладину сачува од свих порока, васпитавајући је још од почетка по својим начелима.

Једном речи ред гут-темплерски хоће да створи једну јаку задругу која ће бити слободна од алкохолног јарма и која ће тежити да и целокупно човечанство од њега ослободи, радећи у исто доба и на његовој моралној и душевној култури.

Најзад је реду циљ да спасава и лечи пијанице; циљ је

сваког члана да потражи и оне који су најниже пали и да их уведе у ред и покуша, у колико се то може, да и од њих начини добре људе и да их врати њиховој породици и сачува од поновног пада.

III. Начела

Сваки члан гут-темплерског реда се обавезује на часну реч да неће пити никаква алкохолна пића, осим тога да их неће справљати и никоме ни нудити ни давати да пије, и да их неће ни куповати ни продавати. Од овог се изузимају само случајеви црквених обреда и према лекарској наредби за краће време.

Лица која не раде самостално, као : послуга, радници, кад по наредби својих газда и послодавалаца справљају или рукују алкохолним пићем али га не пију, не сматра се да греше о своју обавезу.

Обавезу или завет с почетка дају чланови само за извесно време док су чланови. Доцније дају тај завет доживотно.

Од деце до 16 год. не узима се никакав завет, већ само обећање да неће пити алкохолна пића.

Лозинка је реда : Верност, Братство, Истина (Fidelitas, Fraternitas, Veritas).

Он жели да остане *веран* начелима трезвености. Из *љубави према ближњем* жели да постигне социјалну реформу. *Истина* његовог идеала срећнијег и бољег човечанства је круна његовог дела.

IV. Организација

Гут-темплерски ред се састоји из четири система удружења (ложа). Свака ложа има своје часнике које сама бира из своје средине, има своје статуте које сама саставља према гут-темплерском уставу и у управљању својих послова потпуно је самостална. Друштва (ложе) првог степена — месна друштва имају једанпут сваке недеље састанке на које су дужни сви чланови да долазе

Састанци су или затворени, где је приступ слободан само члановима, или су јавни, на којима је приступ свакоме слободан. Осим редовних састанака друштво приређује излете, забавне вечери, поучна и забавна предавања.

Чланови ових друштава обавезују се на апстиненцију, (уздржљивост) од алкохола само док су чланови.

Други степен друштава (ложе) су обласна друштва. Она су састављена из чланова представника појединих месних друштава. Ови чланови дају доживотни завет за уздржавање од алкохола.

Велика друштва (ложе) јесу национална организација, састављена од чланова појединих обласних друштава једне земље или народа. Чланови њени састају се годишње једанпут на 2—3 дана и решавају о питањима која се тичу свију друштава те земље. Председник велике ложе бира за сваку обласну ложу по једног повереника. Интернационална ложа (друштво) је највиши степен гут-темплерске организације. На годишњем скупу својих чланова, изабраних из свију великих ложа, решава се о општим питањима целог реда.

V. Дечја удружења

(Храмови за младеж)

Поред друштава за одрасле оснивају се и друштва за младеж. Као што је поменуто од деце до 16 год. не узима се никакав завет већ само обећање да не пију никаква алкохолна пића, осим тога да не пуше дуван, да не играју карата нити да се коцкају и да се увек пристојно понашају, и не говоре ружне речи.

Свако дечје друштво стоји под непосредном управом једнога друштва за одрасле. Где нема у месту друштва може и за време да се оснује посебно дечје друштво. Ова дечја удружења су од особите важности. Она су у стању да сачувају децу од свију порока и страсти које деца сусретају на сваком кораку. А највећа је добит што се деца сачувају још за рана да се и не навикавају на употребу алкохола.

Уређење ових дечјих удружења може бити врло различно према приликама и нахођењу оснивача држећи се само тачно горњих начела.

VI. Друштвени пословник и часници

Кад се у једном месту скупи десет људи, који су вољни да се управљају по начелима гут-темплерског реда, може се основати ново друштво. За његово оснивање потребно је одобрење или од њихове велике ложе, или ако ове нема, од обласне, ако и ове нема онда од интернационалне. Оснивање врши или повереник друштвени или други који изасланик.

За обичне седнице прописана су нарочита правила — пословник који се тачно одржава.

Све ово даје друштву извесну моралну јачину, учи их раду и тачном испуњавању њихових дужности.

Главни друштвени часници јесу: председник, секретар, благајник и председник дечјих удружења.

Да све ово није никако излишно, доказ је што гут-темплерски ред за 50 и више година свога опстанка није ни мало отступио од свега овога и, захваљујући баш тој својој једноставној организацији у целом свету, био је у стању да се толико дуго одржи и да све више хвата корена у свима деловима света и међу свима народима и верама.

VII. Пропаганда

За постизавање својих крајњих циљева Гут-темплерски ред има пуно средстава којима се служи:

1. *Лична пропаганда.* Сваки је члан дужан да људе у својој околини приволи за апстиненцију и да их придобија за друштвене чланове. Наравно у овоме мора бити врло пажљив. Сваког кандидата за Гут-темплерски ред морамо добро познати и уверити се у његову сталност и моралну снагу. С тога се кандидати, за које нисмо потпуно сигурни, морају, пре пријема, стављати на пробу.

2. *Доношење закона против алкохолизма.* На пр. ограничавање места и времена продаје пића, забрана продаје и давања пића малолетној деци. Кажњавање опијања као испуста и т. д.

3. *Школа.* Старањем да се преко школе обавештавају деца и њихови родитељи о штетности употребе алкохолних пића. Обавештавање да се врши од стране школских лекара приликом хигијенских предавања и на родитељским састанцима. Осим тога упућивати родитељима писма и обраћати им пажњу на штетне последице давања деци алкохолних пића као и на последице пијанства родитеља по њихову децу.

Штампање слика, књижица и уношење поука у школске читанке о штетности алкохола по здравље, поштење и имање.

Најзад оснивање дечјих друштава по школама, где би се обраћала нарочита пажња и на физичко и морално васпитање као и на патриотске осећаје омладине.

4. *Војска.* Увођење наставе из најважнијих ствари по питању о алкохолизму.

Приређивање курсева, предавања и конференција за офицере и војнике.

Оснивање књижница и читаоница, растурање поучних списа, књига, листова, слика.

Забрана продаје алкохол пића у кафанама, крчмама и баракама у кругу и у близини круга касарнског и других војних надлештава.

Забрана употребе алкох. пића при вежбањима, маршевима, маневрима, ратној служби.

Одбијање сваке пошиљке или понуде алкох. пића о свечаностима и војним славама од стране појединих „добротвора“.

Донашање закона о што рационалнијој исхрани војника.

Награђивање лица разних чинова, која се одликују у борби против алкохолизма.

5. *Привреда.* Ширење хигијенских знања у привредним школама и међ привредницима; указивање на што бољу исхрану и штетно дејство алкох. пића.

Поука привредницима о што кориснијој употреби грожђа, воћа и њихових сокова као: справљање непреврелих пића, извоз и конзервирање грожђа и воћа, справљање разних хигијен. напитака (слатко и кисело млеко, сокови, лимунaде, чоколаде итд.).

Засађивање дудова, ружа, шећерне репе итд.

6. *Казнени заводи и затвори.* Забрана алкох. пића (ракије, вина, пива) службеницима и осуђеницима.

Забрана крчмења алкох. пића у кафанама и гостионицама и крчмама, које се налазе у непосредној близини казн. завода и апсана.

7. *Луднице и болнице.* Забрана болесницима и службеницима употребе алкох. пића сем у случајевима лекарске наредбе.

8. *Бање, јавна и приватна лечилишта.* Забрана крчмења алкох. пића у гостионицама, хотелима, кафанама и радњама које се налазе било у рејону поменутих установа било у њиховој непосредној близини.

9. *Штампа.* Ставити у дужност власницима и уредницима појединих листова и часописа да одржавају сталну рубрику у листовима за питања о алкохолизму, да не штампају огласе о продаји и крчмењу алкох. пића као и све оно што се коси са условима културне борбе а посебице са радом на сузбијању алкох. пића.

10. *Саобраћај.* Забрана пијења алкох. пића путницима у возовима и паробродима.

Забрана путовања пијаним путницима. Потпуна уздржљивост од алкох. пића код свију руковалаца и одговорних лица на жељезницама, паробродима и поштанском саобраћају.

* * *

Наш је задатак леп и велики! На њему морамо неуморно да радимо док га не постигнемо. Наш народ је мали и слаб. Њему предстоји тешка борба за опстанак. Ту борбу моћи ће успешно водити само ако буде имао довољно здраве свести, унутрашње снаге и истрајности. Нама је од преке потребе сваки човек, свака пара, сваки радни дан.

Поред других непријатеља имамо још једног, унутрашњег непријатеља: *алкохолизам* који ослабљује нашу телесну и моралну снагу. Он нас успављује ружичастим сновима и смета да јасно видимо опасности и да их се клонимо. Сем тога он нам узима новац и време. Зато је наша прва и света дужност, да у интересу свог опстанка сузбијемо овог унутрашњег непријатеља, како бисмо увек могли одолети сваком спољашњем непријатељу.

Трудимо се, дакле, да личном пропагандом и неуморним радом на свима пољима јавнога рада извршимо велике и корисне реформе у духу наших начела припремајући једно поколење, које ће наше дело моћи потпуно да доврши.

Нека би наши унуци ослободили народ од јарма алкохоловог, као што су наши дедови и прадедови ослободили земљу од туђинског јарма.

Ослободивши га од алкохола, ослободићемо га и од многих других порока: злочина, проституције, лудила и сиромаштине.

VIII. Рад друштва

1. Предавања и конференције

28./I. 1907. Штајн Ф. Др. из Б. Пеште, приликом оснивања друштва трезвености: *о алкохолизму*.

29./I. 1907. Штајн Ф. Др.: *о алкохолизму у медицини у лекарском друштву*.

29./III. 1907. Поповић Ђ. М. Др.: *Алкохол и војска у официрском дому* (отштампано у „Ратнику“ јули 1907. г.)

28./VI. 1907. Данић Ј. Др.: *Падавица и алкохолизам* (јавно предавање, штампано у „Н. Здрављу“ 1907. г.)

4./VII. 1907. Поповић Ђ. М. Др.: *О васпитном утицају дечијих удружења против алкохола* (јавно предавање).

6./IX. 1907. Миљковић Милутин Др.: *Алкохолизам и злочин* (јавно предавање).

Приликом годиш. скупа лекар друштва, у септембру у Крагујевцу: Данић Ј. Др.: *О алкохолизму и о алкохолизму и радничком питању* (прво грађанима а друго радницима у стану рад. друштва).

Поповић Ђ. М. Др.: *О алкохолизму са објашњењем поучних слика* (два предавања ученицима гимназије).

15./XI. 1907. Поповић Ђ. М. Др.: *О рационалном физичком развијању* (јавно предавање штампано у „Н. Здрављу“ нов. и дец. 1907.)

14./VII. 1907. и 23./I. 1908. год. одржане су две конференције за наставнике це средњих и основних школа.

На првој је предавао Др. Св. Марковић *о алкохолизму* а Др. М. Ђ. Поповић: *о средствима у борби против алкохолизма*. На другој је Др. М. Ђ. Поповић предавао: *о алкохолном питању и задатку школе у борби против алкохолизма*. На овим предавањима као и конференцијама увек је било врло живе дискусије од стране слушалаца и чланова друштвених.

Поповић Ђ. М. Др. *О алкохолизму* (три предавања војницима: у краљевој гарди, у VII. пуку Краља Петра I. и у коњичкој касарни).

Марковић Св. М. Др. члан друштва „Трезвеност“ држао је као председник Друштва за школ. хигијену и Нар. просвећивање, у име исто неколико предавања у разним местима *о алкохолизму*. (В. извештај Друштва за школ. хигиј. и Нар. просвећивање 1907. г.)

На друштвеним састанцима читане су и следеће ствари:

Данић Ј. Др.: чита у преводу извод књиге Др. Форела: *Младеж Еволуција Наркоза*.

Данић Ј. Др. чита у изводу из *Мантегаце: Женидба и удадба болесних лица*.

Поповић Ђ. М. Др.: упознаје чланове са главнијим тезама из неколико предавања, која су одржана на међун. конгресу против алкохолизма у Штокхолму.

Поповић Ђ. М. Др. читао је извештај о својој посети Гут-темпл. ложи у Паризу.

Обрадовић Лаза, Ј. виши учитељ чита свој чланак: *Војник и алкохолизам* (штампан у једној књижици намењеној будућим војницима).

2. Дечја друштва

Поред предавања за одрасле, приређивана су предавања и за ученике.

Тај рад у школама оснива се на решењу г. Министра Просвете од 2./IV. 1907. ПБр. 4284 којим је на молбу друштва одобрио му рад по школама као и оснивање дечјих друштава.

а) *Рад у Београду*: Дечја друштва основана су под именом „Савез Трезвене Младежи“ (С. Т. М.). Савез је састављен из појединих кола. Једно коло може се основати чим се скупи 10 ученица или ученика једне школе или једне радионице.

Деца не дају никакав завет, већ само обећавају да неће пити никакво пиће које опија, да неће пушити дуван и да ће се чувати рђавих навика (коцкања и псовања).

Младићи преко 16 година оснивају по школама младићска кола и обећавају такођер да неће пити никаква алкохолна пића и да ће се клонити рђавих места и навика. У цели оснивања дечјих друштава одржана су у школама ова предавања:

У Богословији Св. Саве, држали су предавања *Др. Данић*, *Др. Св. М. Марковић*, *Ђ. К. Стајић* наставник и *Др. М. Ђ. Поповић* (вишим и нижим разредима).

Основано је коло „Вера“ у нижим разредима и броји 50 чланова.

У IV. раз. II. београдске Гимназије, држао је једно предавање о алкохолу *Др. М. Ђ. Поповић*.

У Женској Учитељској Школи *Др. М. Ђ. Поповић* о истој теми.

У Вечер. Занат. Школи *Др. Јос. Марковић* држао је предавање о штетности алкох. пића.

У приватној Гимназији проф. Зделара основано је коло „Нада бр. 2“, које броји 30 чланова. Том су приликом *Др. М. Ђ. Поповић* и *Ђ. К. Стајић* одржали ученицима предавања о важности ученич. апстинентских удружења и штетном дејству алкохола на дечји организам. У Дому Сиротне Деце основано је такође коло „Радиност бр. 5“ са 25 чланова. Оснивање овог кола извршили су *Др. М. Ђ. Поповић* и *Ђ. К. Стајић*, којом је приликом први одржао и једно предавање.

б) *Рад у унутрашњости*: Рад на оснивању дечјих друштава у унутрашњости отпочет је у Крагујевцу. Позиву, ради

оснивања, директора гимназије г. М. Марковића и проф. г. Пере Илића друштво се одмах одазвало и послало је чланове Ђ. К. Стајића и Др. М. Ђ. Поповића. Том приликом одржана је конференција у гимн. сали за наставнике и ђачке родитеље на којој је Др. М. Ђ. Поповић предавао : *о позиву школе у борби против алкохола*. Истог дана држана су предавања и ученицима и извршено оснивање двају кола : „Узданица бр. 3“ у нижим разредима и „Шумадија бр. 4“ у вишим разредима. Оба кола броје 170 чланова. Ова два ученичка друштва стоје под надзором друштв. повереника и члана г. проф. Петра М. Илића.

Приликом оснивања ових кола, друштвени чланови, на позив председнице „Кола Срп. Сестара“ у Крагујевцу присуствовали су годишњем скупу овог друштва и на истом Др. М. Ђ. Поповић држао је кратак говор : *о позиву жене у борби против алкохолизма*.

Члан Младен Берић студ. мат. основао је ученичко удружење „Покрајина бр. 6“ у селу Миличиници (окр. ваљевски), број чланова 24.

Сем овога на друштвеном задатку радили су још и г. Др. Свет. М. Марковић, који је вршио испитивања код ученика-ца у основ. школама и забавиштима на З. Врачару односно пијења алкох. пића и г. Димитрије Стојановић, учитељ у Обреновцу, који је по одржаном предавању ђачким родитељима : *Алкохол и омладина*, успео да ђачки родитељи донесу одлуку, да неће својој деци давати више никакво алкох. пиће.

3. Чланови

Чланова оснивача било је 19. За годину дана порастао је број чланова на 81. Од њих је :

Лекара 6, судија 1, књижара 1, уметника 1, студената 25, међ њима 4 женске (и то : медецинара 2, правника 3, филозофа 4, математичара 6, архитекта 1 и техничара 9) ученика средњих школа 11, чиновника 8, столара 1, наставника 3, наставница 1, официра 3, војника 7, индустријалаца 2, радника 3, новинара 2, женских 6 ; — свега мушких 70 и женских 11 ; *укупно одраслих 81 члан*, шест дечјих удружења броје 294 члана, свега 375 чланова.

4. Друштвена издања

У цели пропаганде друштво је штампало а), брошуру : „Гут-темперски ред, социјални реформатор“ по Форелу и Ле-

грину, саставио Др. М. Ђ. Поповић; б), 1000 к. слика о штетном дејству алкохола на човечје органе по проф. Др. Вајкселбауму; в), писма пријатељима „Трезвености“ (300 к.); г), писма ђачким родитељима (1000 к.); д), 3000 к. „Шта је добро и здраво пити“ (12 тачака из науке о чувању здравља, раздавано бесплатно); љ), правила друштва „Трезвеност“ бр. 1. и „Савеза Трезвене Младости“.

5. Књижница

Ради бољег упознавања са питањем о алкохолизму друштво је набавило или добило на поклон за своје чланове српских и страних научних дела, брошура, часописа и комада, 10 лајпцишких слика за зид и 12 великих статистичких таблица од Крепелина и Грубера из Минхена, у вредности 15 дин. (две колекције од којих је једна поклон друштву од стране друштв. члана г. Др. Ј. Марковића).

Књижница има 184 дела. Друштво је примало ове листове: а), „Народно Здравље“. „Нар. Новине“, „Нови Нараштај“ б), „Les Annales anti-alcooliques. L' Abstinence“ в), „The Watchword“; г), „Die Alkoholfrage“, „Der Abstinent“, „Korrespondenzblatt für die Studierende Abstinente Jugend“, „Schweizerische Abstinenzblätter“.

6. Имовно стање

Друштво располаже још са врло малим новчаним средствима. Осим редовних чланских улога друштво је уживало добровољну помоћ ниже именованих чланова помагача, којима нека је велика хвала.

Приложили су *по 50 динара*; г. Ф. Голумбовски, индустријалац и г-ђа Б. Ристићка, *по 20 динара*; г. г. Михаило Павловић трг. и Аврам Озеровић, трг.; *по 10 динара*; г. г. Љуба Михаиловић консул, др. Драгољуб Поповић, др. Чеда Арнаутовић, др. Станиша Симић, г-ђа Бранка др. Гаврића и г. Мих. Церовић, пређ. управ. вароши Београда, *по 6 динара*, г-ђа Катарина Бели-Марковића, *по 5 динара*; др. Вл. Поповић, др. Раденковић, др. Јов. Јовановић, др. Воја Суботић, др. Спира Димитријевић, др. Јосиф Марковић, г-ђа Боса др. М. Петровића, г. г. Карло Силви, официр, Адолф Решовски, трг. Јован Т. Ванлић, пуков., Илија Антоновић, трг., Живота Лазаревић, кројач, *по 4 динара*; г. г. Војислав Костић официр, др. Ђорђе Протић, *по 3 динара*; г. Л. Обрадовић в. учитељ.

Стање благајне у 1907. год.

приход	611 80
расход	414·90
остаје	196·90

7. Локал

Седнице, јавна предавања и конференције држане су у локалима „Срп. Црвеног Крста“, које је управа била ставила друштву „Трезвеност“ потпуно бесплатно, на расположење у целој 1907. години. Друштво сматра за своју дужност да и на овом месту изјави своју велику захвалност управи „Срп. Црвеног Крста“ на указаном гостопримству.

Како су од 1. јануара 1908. били потребни „Црв. Крсту“ сви његови локали, то је друштво морало потражити нов локал. Захваљујући заузимању нашег члана г. Ф. Голумбовског, индустријалца и члана Управног Одбора „Централне Банке“, управа Банке изволела је ставити друштву на расположење бесплатно, једну собу. Овим је Управни Одбор јако обвезао друштво на чему му изјављује велику захвалност.

IX. Литература о алкохолизму

а, Друштвена издања

- 1) *Алкохол и уживање*. јавно предавање д-ра М. Миљковића (распродато) 0·10 дин.
- 2) *Како је Бекри-Раде оставио ракију*, јавно предавање Л. Комарчића 0·10 дин.
- 3) *Утцај алкохола на децу*, јавно предавање д-ра М. Ђ. Поповића 0·10 дин.
- 4) *Пијанство и лудило*, јавно предавање д-ра Ј. Данића 0·10 дин.
- 5) *Суделовање жене у борби против алкохолизма*, јавно предавање Л. М. Левензона 0·10 дин.
- 6) *Говор на II годишњем скупу 1904 год.* од д-ра Ј. Данића 0·10 дин.
- 7) *Извештај са IV годишњег скупа 1906 са изводом предавања д-ра М. Ђ. Поповића „О узроцима алкохолизма.“*
- 8) *Извештај са X интернац. конгреса против алкохола, држаног у Б.-Пешти 1905 год.* од д-ра Ј. Данића.
- 9) *Апел српским пољопривредницима.*

- 10) Апел српском чиновништву.
- 11) *Гут-темилерски ред*, социјални реформатор, по Форелу и Легрену, саставио д-р М. Ђ. Поповић . 0·10 дин.
- 12) „Трезвеност“ орган друштва за сузбијање алкохолних пића. За год. 1903 и 1904 — година 3·— дин.
- 13) Штетан утицај алкох. пића на човечје органе, слике по др. Вајкселбауму 0·10 дин.
- 14) Шта је здраво и добро пити (12 тачака из Науке о чувању народног здравља) 2-го издање.
- 15) *Гут-Темилерски ред у Србији и његов дасадашњи рад на сузбијању алкохолизма*. Друго издање. Београд 1908 0·20 дин.
- 16) Бачким родитељима (листићи о задатку „Савеза Трезвене Младежи“).
- 17) Правила друштва „Трезвеност“ и „Савеза Трезвене Младежи“.

Примедба ; Сва ова издања могу се добити од друштвене Управе или у књижарама Геце Кона и Боже О. Дачића у Београду.

6, Приватна издања

- 18) Д-р Вучетић Никола : *Алкохол и ђак* (III год. извештај Гимназије проф. Зделара за 1907/8 г. стр. 9—22).
- 19) Вандервелде Е. *Економски фактори алкохолизма* („Живот“ јули 1903 г.)
- 20) Д-р Данић Јован : *Алкохолизам и падавица* („Народно Здравље“ 1907 г.)
- 21) Dr. Gudrum Oriovčanin Fran. S.: *Alkohol je otrov*. Zagreb.
- 22) Dr. Gudrum-Oriovčanin Fran. S.: *Alkohol i djeca*. Zagreb.
- 23) Учитељ Ђурић Никола : *Бројеви говоре*. Загреб 1908 год. 0·50 дин.
- 24) Проф. Илић Петар : *Шећер и алкохол* („Светлост“ 1908 г. бр. 1—4).
- 25) Ибел : *Алкохолно питање са педагошког гледишта*. („Просветни Гласник“ фебруар 1907 г.)
- 26) Д-р Ивезић П. : *Закон о пијанству у Финској*. („Народно Здравље“ јули 1908 г.)
- 27) Д-р Јовановић М. Батут : *Пијанство* (св. 18. „Књига за Народ“ Н.-Сад 0·25 дин.
- 28) Јовановић Гаврило, учитељ : *Алкохол, његов морални*

- економни и друштвени утицај (издање Савеза Срп. Земљор. Задруга 0·25 дин.
- 29) Проф. Мајзнер Павле: *Школа у борби против алкохолизма у Белгији* (Мајзнер П: *Неколико завода и установа за народно просвећивање* стр. 60—79. Београд 1908 . . . 1·50 дин.
- 30) Д-р Марковић Св. М.: *Алкохолизам и туберкулоза*, Београд 0·20 дин.
- 31) Д-р Натошевић Ђорђе: *Чувај се силовита пића* св. 58, 59 и 60 „Књига за Народ“, цена св. 0·25 дин.
- 32) Д-р Ненадовић Љубомир: *Извештај са VIII, међународног конгреса против алкохолизма.*
- 33) Проф. Николић Сретен: *О алкохолизму* (Год. извештај јагодинске гимназије 1904 г.)
- 34) В. учитељ Обрадовић Лаза Ј.: *Војник и алкохол* (у књизи Јована М. Сретеновића, арт. поручника: *Упутство за војне обвезнике и општ. власти у њиховим односима према војн. властима с букваром за самоуке*, стр. 4—6).
- 35) Проф. д-р Бунге: *Шта треба да пијемо*, превео с немачког Драгослав Л. Обрадовић („Светлост“ 1908 г.)
- 36) Д-р Поповић Милош Ђ.: *Алкохол и војска* („Ратник“ јануар 1907 г.)
- 37) Д-р Поповић Милош Ђ.: *Жена и алкохол* („Домаћица“ 1907 г.)
- 38) Д-р Поповић Милош Ђ.: *О рационалном физичком васпитању* („Народно Здравље“ јуни 1907 г.)
- 39) Д-р Поповић Милош Ђ.: *Прича Деда-Јована стогодишњака*, илустрована књижица за младеж.
- 40) Учитељ Стојановић Димитрије: *Алкохол и омладина*, говор са родитељског састанка, намењен родитељима и омладини. Београд 1908 г. 0·20 дин.
- 41) Д-р Стојковић Алекса: *Алкохолизам (пијанство) у округу ужичком* (д-р Стројковић А.: *Народно Здравље у округу ужичком за 1901 г.* стр. 94—96; упоредити и стране 38—49).

в, Часописи

„Српски Архив за целокупно лекарство“ „Народно Здравље“.

„Здравље“ „Нови Нараштај“. 1—6 број. Уредник Н. Ђурић, учитељ, Загреб 1906 г.

